

**مطالعه دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی درباره
ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته
مقاله‌های لاتین و عوامل اثرگذار بر آنها با تأکید بر
پایگاه‌های «ساینس دایرکت، اشپرینگر، ابسکو،
وب.آو. ساینس، امرالد و آی. تریپل. ایی»***

ندا صیادی^۱، محمود مرادی^۲، صالح رحیمی^۳

چکیده

هدف: بررسی ارزشمندترین پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین و عوامل اثرگذار بر آنها از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی با تأکید بر پایگاه‌های «ساینس دایرکت، اشپرینگر، ابسکو، وب.آو. ساینس، امرالد و آی. تریپل. ایی».

روش پژوهش: روش پژوهش حاضر پیمایشی است. جامعه آماری تمام دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به تعداد ۴۱۴۵ نفر است و حجم نمونه با استفاده از فرمول میشل و کارسون، ۵۲۳ نفر محاسبه شده است. از روش

* پژوهش حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده است.

۱. کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی (نویسنده مسؤل).

sayadi.neda.69@gmail.com

۲. استادیار دانشگاه رازی، دانشکده علوم اجتماعی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی.

mahmoudmoradi@razi.ac.ir

۳. استادیار دانشگاه رازی، دانشکده علوم اجتماعی، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی.

saleh_rahimi@yahoo.com

نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی استفاده شده و ابزار گردآوری اطلاعات پرسش‌نامه محقق ساخته است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی در سطح رگرسیون لجستیک استفاده شده است.

یافته‌ها: پایگاه‌های اطلاعاتی «ساینس دایرکت»، «وب. آو. ساینس» و «اشپرینگر» به ترتیب با درصد‌های فراوانی ۶۹/۰ (۳۶۱ انتخاب)، ۳۸/۸ (۲۰۲ انتخاب) و ۲۴/۷ (۱۲۹ انتخاب) ارزشمندترین پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین برای پژوهش و مطالعه انتخاب شدند. همچنین، از بین متغیرهای بررسی شده تنها متغیرهای «سطح تحصیلات»، «دانشکده» و «درآمد» ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین را تحت تأثیر قرار دادند.

نتیجه‌گیری: با توجه به اینکه دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزش عالی هزینه فراوانی برای دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی پرداخت می‌کنند، ضروری به نظر می‌رسد که به تهیه پایگاه‌های اطلاعاتی ارزشمند تأکید شود.

کلیدواژه‌ها: ارزش، ارزشمندی، پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین، دانشجویان تحصیلات تکمیلی، دانشگاه رازی.

مقدمه

یکی از مهم‌ترین مباحث در علم اطلاعات و دانش‌شناسی، بحث بازیابی اطلاعات است. هدف از بازیابی اطلاعات این است که همه مدارک مرتبط در یک مجموعه را برای کاربر خاص و با توجه به نیازهای اطلاعاتی خاص بازیابی کند. پایگاه‌های اطلاعاتی تحت وب جزء مهم‌ترین نظام‌های بازیابی اطلاعات به شمار می‌روند. (منصوری، ۱۳۹۱). به عبارت دیگر، با افزایش مقاله‌های مجله‌ها، کنفرانس‌ها و سمینارها، اطلاع از وجود این مدارک و امکان دستیابی سریع و مستمر به محتوای اطلاعاتی آنها اهمیت خاصی دارد. این مهم نیز جز از طریق سازمان‌دهی و پردازش اطلاعات مجله‌ها در قالب پایگاه‌های اطلاعاتی میسر نخواهد شد (اسداللهی، ۱۳۸۸). از طرفی، بهترین محمل برای یافته‌ها، نتایج علمی و تولیدات جدید مجله‌های تخصصی داخل و خارج است و از آنها به عنوان ستون فقرات تحقیق یاد می‌شود. از این رو، پایگاه‌های اطلاعاتی، مدیریت نشریات ادواری در کتابخانه‌ها را به شدت دگرگون نموده و ایجاد امکان دسترسی به این نوع از منابع اطلاعاتی را بخشی ضروری در فرایند

مجموعه‌سازی در مجموعه‌گستری کتابخانه‌ها ساخته است (مقصودی، ۱۳۹۲). افزون بر این، مجموعه‌های الکترونیکی در کنار مجموعه‌های چاپی سبب شده است که دسترسی الکترونیکی با دسترسی فیزیکی ترکیب شود و بازیابی الکترونیکی با امانت رقابت کند و به نوعی پیچیدگی در استفاده کاربران از انواع منابع اطلاعاتی در محل‌های مختلف ایجاد شود. همه این مسائل سبب شده است تا مجموعه‌سازی و مدیریت مجموعه در کتابخانه‌های دانشگاهی پیچیده‌تر شود (مرادنژاد، ۱۳۹۱). از سوی دیگر، با توجه به اینکه در مرحله گذار به دنیای دیجیتال هستیم، لازم است گردآوری منابع مجموعه در کتابخانه‌های دانشگاهی به گونه‌ای باشد که از یک سو منجر به تهیه مفیدترین منابع اطلاعاتی در قالب الکترونیکی برای کاربران مجموعه شود و از سوی دیگر حداکثر صرفه اقتصادی را دربر داشته باشد (کلانتری، ۱۳۹۰). بنابراین، با توجه به اینکه پژوهش‌ها نشان می‌دهند ۹۰٪ تولیدات علمی جهان، در تمامی زمینه‌ها و رشته‌ها، به زبان انگلیسی منتشر می‌شود (مان و استوارت^۱، ۲۰۰۰)، پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین می‌توانند از جمله مفیدترین منابع اطلاعاتی در جهت افزایش تولیدات علمی و دستیابی به جایگاه ممتاز آموزشی و پژوهشی در کتابخانه‌های دانشگاهی محسوب شوند.

کتابخانه‌های دانشگاهی برای خرید و یا اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین هزینه‌های بالایی را متحمل می‌شوند. انتشارات روزافزون، تقاضای گسترده کاربران و امتیازهای خاص این پایگاه‌ها از یک سو و قیمت رو به افزایش و بودجه محدود کتابخانه‌ها و مهم‌تر از همه نیازی که متخصصان بخش سفارش برای بالابردن کیفیت خدمات و فراهم کردن اطلاعات مورد نیاز مراجع احساس می‌کنند، آن‌ها را وادار می‌سازد تا خود را به گونه‌ای با این متغیرها سازگار کنند. لذا به مدیران کتابخانه‌های دانشگاهی توصیه می‌شود با توجه به اهمیت پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های

1. Mann & Stewart

لاتین برای کتابخانه‌های دانشگاهی و با توجه به اینکه اشتراک و یا قطع اشتراک هر پایگاه اطلاعاتی غالباً بسیار دشوار است، قبل از هر اقدامی، اطلاعات آماری استفاده از مجموعه خود را در اختیار داشته باشند و انتخاب خود را بر پایه اصول علمی بنیان بگذارند (دشتی، ۱۳۹۰). از این رو، پژوهش حاضر مسئله ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین را به عنوان معیاری برای ارزیابی آنان، از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی بررسی کرده است که به جهت مقطع تحصیلی خود بیشتر به اطلاعات روزآمد و دقیق نیازمند هستند. ارزیابی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین با استفاده از روش‌های گوناگون مورد توجه قرار گرفته است. چه بسا ممکن است در برخی از این پژوهش‌ها به مسئله ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی به صورت کمی یا ضمنی اشاره شده باشد؛ مانند پژوهش‌های هزینه‌سودمندی، ارزش‌گذاری اقتصادی یا بررسی میزان استفاده و نگرش استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی. اما تنها پژوهش‌های ارزشمندی قادرند به گونه‌ای دقیق هنجارهای پذیرفته شده را نشان دهند تا نگرش یا رفتار جامعه استفاده‌کننده نسبت به استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی مشخص شود. همچنین راه مفیدی برای درک زمینه و جنبه‌های فرهنگی-اجتماعی حفاظت از آثار فرهنگی ایجاد می‌کنند و در نهایت منجر به گسترش فواید آنان در کل جامعه محلی، منطقه‌ای، ملی یا بین‌المللی می‌شوند (نژادابراهیمی و دیگران، ۱۳۹۲).

تعریف‌های متفاوتی از واژه ارزش وجود دارد و همواره جای تردید است که بتوان به تعریفی از ارزش دست یافت که نزد تمامی محققان مقبولیت داشته باشد؛ اما می‌توان در قیاس با تلاش برای ارائه تعریفی مشترک، در پی پیدا کردن ابعادی از مفهوم ارزش بود که تقریباً در تمامی تعریف‌های ارائه شده از ارزش به طور مشترک مدنظر بوده است. بر این اساس، تعبیری از ارزش با مطالعه ویژگی‌های مشترک تعریف‌های مختلف به دست آمده که مبتنی بر این سه گزاره است: ارزش، بدون واسطه قابل مشاهده نیست، با ملاحظات اخلاقی ارتباط دارد و تعبیری از خواستنی‌ها و مطلوب‌هاست. مورد اول به ارتباط بین ارزش، نگرش و رفتار اشاره می‌کند؛ بدین معنا که ما ارزش‌ها را به عنوان امور مطلوبی که

در قالب افعال نمایان می‌شوند، شناخته‌ایم. البته، منظور از عمل در اینجا بسیار گسترده است، به گونه‌ای که ارزیابی، قضاوت و در نهایت تصمیم‌گیری و از این قبیل امور را در برمی‌گیرد. از این رو، ارزش‌ها مفاهیمی هستند که از طریق مشارکت جستن در فرایند شکل‌گیری نگرش‌ها، در قالب اعمال ما. و به تعبیر رایج‌تر و ساده‌تر همان رفتارهای ما. تجلی و ظهور می‌یابند. مورد دوم به قبول طبیعت ملاحظات اخلاقی و نقش اجتماعی ارزش توجه می‌کند و مورد سوم به ارزش به عنوان ابزاری رهگشا اشاره دارد (ون دث و اسکار بروگ^۱، ۱۳۷۸). برای این اساس، در پژوهش حاضر ارزش یا ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین، بر اساس تعبیر بیان شده و با تأکید بر پایگاه‌های «ساینس دایرکت»^۲، «اشپرینگر»^۳، «ابسکو»^۴، «وب. آو. ساینس»^۵، «امerald»^۶ و «آی. تریپل. ای»^۷ عملکرد دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی را در برابر ارزیابی و قضاوت آن پایگاه‌ها مشخص می‌کند. به عبارت دیگر، مطالعه ارزشمندی، ابزاری برای ارائه نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی در قالب انتخاب پایگاه‌های خواستنی یا مطلوب است. پایگاه‌های اطلاعاتی ارائه شده بر اساس جامعه استفاده‌کننده یا دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی در حوزه‌ها و رشته‌های متفاوت، انتخاب شده‌اند. از این رو، علاوه بر پایگاه‌های «ساینس دایرکت»، «اشپرینگر» و «وب. آو. ساینس» که نسبتاً جامع به شمار می‌روند، پایگاه‌های «ابسکو»، «امerald» و «آی. تریپل. ای» نیز که در برخی از حوزه‌ها و رشته‌های دانشگاه رازی مورد استفاده و نام‌آشنا هستند، در جهت ارزیابی ارزشمندی مدنظر قرار گرفته‌اند. از طرف دیگر «وب. آو. ساینس» پایگاهی استنادی است

1. Van Deth & Scarbrough
2. ScienceDirect
3. Springer
4. Ebsco
5. Web of science
6. Emerald
7. institute of electrical and electronics engineers (Ieee)

که به واسطه جامعیت و امکان جستجو و دانلود مقاله در زمینه‌ها و حوزه‌های گوناگون، در زمره پایگاه‌های مورد بررسی قرار گرفته است. بنابراین، پژوهش حاضر بدین جهت اهمیت می‌یابد که قادر است از اطلاعات به دست آمده مبنایی برای تصمیم‌گیری‌های آتی در زمینه انتخاب پایگاه‌های لاتین معتبر در تمام رشته‌های دانشگاه رازی فراهم کند، به گونه‌ای که متناسب با خواست دانشجویان یا نزدیک ساختن مجموعه به سطح نیازهای کاربران باشد. می‌تواند برای تصمیم‌گیری درباره اشتراک جمعی این پایگاه‌ها و ایجاد دسترسی برابر تلاش کند، منجر به توسعه خدمات پایگاه‌های اطلاعاتی شود، همچنین عملکرد دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی را با خط‌مشی تهیه شده توسط مدیران کتابخانه‌های دانشگاهی در جهت ایجاد هماهنگی و بررسی نقاط قوت و ضعف تطبیق دهد. علاوه بر این، می‌تواند به نقش اطلاعات بهینه و بهنگام و دسترسی سریع و آسان حتی به صورت هم‌زمان در قالب پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین، در ارتقای سطح دانشگاه رازی توجه کند. یا به عبارت دیگر، بیان کند که دانشگاه تنها در صورتی قادر به رقابت می‌شود که از این پایگاه‌ها هم‌زمان با تحولات جامعه اخیر در جهت دستیابی کاربران خود به اطلاعات مورد نیاز بهره‌گیرد. از این رو، بررسی ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین در دانشگاه رازی با تأکید بر پایگاه‌های ارائه شده به عنوان معیاری برای ارزیابی، علاوه بر اینکه در قالب ارائه تصمیم‌ها و برنامه‌های مناسب توان پاسخگویی به نیازهای اطلاعاتی و جلب رضایت دانشجویان تحصیلات تکمیلی را دارد، دانشگاه را نیز در جهت رسیدن به هدف‌های خود یاری می‌کند.

با توجه به پیشینه پژوهش، عوامل گوناگونی ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهند، اما در پژوهش حاضر تنها عوامل جمعیت‌شناختی به عنوان عوامل تأثیرگذار بررسی شده است. بر این اساس، عوامل جمعیت‌شناختی مانند «سن»، «جنسیت»، «سطح تحصیلات»، «دانشکده» و «درآمد» به عنوان متغیرهای مستقل پژوهش در نظر گرفته شده‌اند و ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی از نظر

دانشجویان تحصیلات تکمیلی به عنوان متغیر وابسته مورد توجه قرار گرفته است که به صورت دو جمله بله (کد یک) و خیر (کد صفر) بیان شده است. با توجه به هدف‌های بیان شده، پژوهش درصدد پاسخ‌گویی به پرسش‌های زیر است:

۱. ارزشمندترین پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی کدام‌اند؟
۲. آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «ساینس دایرکت» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟
۳. آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «اشپرینگر» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟
۴. آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «ابسکو» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟
۵. آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «وب.آو.ساینس» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟
۶. آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «امرالد» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟
۷. آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «آی.تریپل.ای» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟

پیشینه پژوهش

در زمینه ارزشمندی به عنوان نگرشی در جهت ارزیابی و قضاوت پایگاه‌های اطلاعاتی، تنها در داخل و خارج از کشور پژوهش‌هایی در زمینه ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی یافت شد. «صیادی، مرادی و رحیمی» (زیر چاپ) در پژوهشی به ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی پرداختند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن

است که میانگین تمایل به پرداخت سالیانه دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین حدود ۲۴۸,۵۶۶ تومان بود که معادل ارزش اقتصادی آن پایگاه‌ها محسوب شده است. همچنین از بین متغیرهای بررسی شده، متغیرهای میزان استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین و دانشکده در استفاده سالیانه از پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین تأثیرگذار بودند. «مرادی و فتحعلی» (۲۰۱۴) در پژوهشی به ارزش‌گذاری اقتصادی استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی در بین کاربران کتابخانه‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان داد احتمال تمایل به پرداخت برای اینترنت در متغیر «تعداد افراد خانواده» و «رشته تحصیلی استفاده‌کنندگان»؛ برای حفظ یا بهبود پایگاه‌های اطلاعاتی، «جنسیت» و «رشته تحصیلی»؛ برای حفظ یا بهبود هر دو پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس و مدلیب^۱، «جنسیت» و «تعداد اعضای خانواده» و در نهایت برای حفظ و یا بهبود پایگاه اطلاعاتی مدلاین^۲ «جنسیت»، «تعداد افراد خانواده» و «درآمد» معنادار است. در مجموع، میزان تمایل به پرداخت ماهانه استفاده‌کنندگان شامل مردان و زنان برای اینترنت ۵۱۴۰۰۰۰ تومان و برای حفظ و یا بهبود پایگاه‌های اطلاعاتی اسکوپوس و یا بهبود پایگاه‌های اطلاعاتی اسکوپوس، مدلیب و مدلاین به ترتیب ۲۹۷۰۰۰۰، ۳۳۲۰۰۰۰ و ۳۶۲۰۰۰۰ تومان بوده است. از این رو، پژوهش حاضر از نظر موضوع و به این شکل که ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین را به صورت مستقیم مورد سؤال قرار داده و رفتار و اعمال جامعه استفاده‌کننده را در مقابل استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی مشخص نموده است، جدید محسوب می‌شود. البته، پژوهش‌های مشابهی با هدف تحلیل هزینه-اثربخشی، ارزیابی مکاشفه‌ای محیط رابط کاربری، پیش‌بینی‌های مؤثر در پذیرش، آگاهی از چگونگی استفاده، میزان استناد، بررسی میزان استفاده و رضایت،

---

1. Scopus & Medlib

2. Medline

ارزیابی ساختار و محتوا، بررسی میزان آشنایی و استفاده، بررسی نگرش و... روی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های فارسی و لاتین صورت گرفته است که تا حدودی ارزشمندی آنها را نشان می‌دهد؛ اما به صورت دقیق به اصطلاح ارزشمندی (امور مطلوب) برای بررسی پایگاه‌های اطلاعاتی، جستجوهای پژوهشگران به نتیجه‌ای نرسیده است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر بر اساس هدف از نوع کاربردی است و بر مبنای روش پیمایشی به گردآوری داده‌ها پرداخته است. جامعه آماری تمام دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ به تعداد ۴۱۴۵ نفر است. برای تعیین حجم نمونه با استفاده از فرمول میشل و کارسون^۱، ۵۲۳ نفر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی به عنوان نمونه انتخاب شدند. از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی استفاده شده است؛ به این شکل که طبقه‌بندی در دو سطح؛ در سطح اول بر اساس متغیر دانشکده و در سطح دوم بر اساس متغیر میزان تحصیلات (کارشناسی ارشد و دکتری) انجام شده و سایر متغیرهای مطرح شده در نمونه‌گیری لحاظ نشده است زیرا در این صورت توزیع پرسش‌نامه‌ها بسیار پیچیده، سخت و وقت‌گیر می‌شد. از طرف دیگر، این گونه طبقه‌بندی‌ها در یافته‌ها و نتیجه‌گیری‌های حاصل از پژوهش تغییری ایجاد نمی‌کرد. از این رو، طبقه‌بندی تنها در دو سطح انجام شد. از روش میدانی و کتابخانه‌ای برای گردآوری اطلاعات و از پرسش‌نامه محقق ساخته برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. سؤال‌های پرسش‌نامه در دو بخش طراحی شده است: قسمت اول مربوط به مشخصات جمعیت شناختی (سن، جنسیت، سطح تحصیلات، دانشکده و درآمد) است و قسمت دوم حاوی سؤال‌های مربوط به تعیین ارزشمندترین پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین برای پژوهش و مطالعه از نظر دانشجویان تحصیلات تکمیلی است. در

1. Mitchell & Carson

صورتی که پایگاه‌های اطلاعاتی ارائه شده به عنوان پایگاهی ارزشمند انتخاب شود به آن نمره ۱ و در صورت عدم انتخاب، به آن نمره صفر داده شده است. درباره تمام پایگاه‌های اطلاعاتی ارائه شده به این صورت رفتار می‌شود، زیرا تنها ارزشمندی یا عدم ارزشمندی در جامعه مورد بررسی مدنظر قرار گرفته است. همچنین می‌توان با استفاده از یک طیف چندگزینه‌ای، ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی را سنجید به این صورت که نمره‌های بیشتر را به عنوان ارزشمندی و نمره‌های کمتر را به عنوان عدم ارزشمندی در نظر گرفت. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی به این مسئله پرداخته شود. درباره ابزار گردآوری داده‌ها، از روایی منطقی که بیشتر بر مبنای قضاوت تخصصی است، استفاده شد. این نوع از روایی شامل روایی محتوا و روایی صوری است که در پژوهش حاضر از نوع صوری آن بهره گرفته شده است؛ به گونه‌ای که پرسش‌نامه به ۵ نفر از استادان گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی برای یافتن دشواری‌ها و ابهام‌ها ارائه شد. برای تعیین پایایی نیز از آلفای کرونباخ (۰/۸۳) استفاده شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. در سطح آمار استنباطی متناسب با اینکه تمرکز روی روابط بین متغیر وابسته و یک یا چند متغیر مستقل است، تحلیل رگرسیون راهگشا بود. البته، با توجه به اینکه متغیر وابسته یک متغیر کیفی گسسته و دومقداری (ارزشمندی و عدم ارزشمندی) است، از رگرسیون لجستیک دودویی با روش ورود هم‌زمان^۱ متغیرها استفاده شده است. در این روش، نرمال بودن متغیر وابسته و نیز فرض ثابت بودن واریانس‌ها مطرح نیست. به همین دلیل، استفاده از این مدل در پژوهش حاضر کاملاً منطقی است. متغیرهایی که به صورت چندحالتی (چه از نوع کمی، اسمی یا رتبه‌ای) هستند، برای حضور در مدل رگرسیونی باید بر اساس تعداد سطوحی که دارند به تعدادی متغیر دیگر تبدیل شوند؛ به این صورت که هر متغیر دارای

---

1. Enter

k سطح باید به k-1 متغیر جدید تبدیل شود (چاترجی و هادی^۱، ۲۰۱۵). در پژوهش حاضر تمام متغیرهای مستقل مطرح شده - جز متغیر «سن» - از این قاعده پیروی می‌کنند. به عنوان مثال، متغیر جنسیت که دارای دو سطح زن و مرد است، با در نظر گرفتن زن به عنوان سطح پایه، به یک متغیر مرد تبدیل می‌شود. هریک از متغیرهای ایجاد شده شامل ارقام صفر و یک می‌باشند؛ یعنی در حقیقت متغیرهای چندحالتی به متغیرهای مجازی (باینری) تبدیل می‌شوند.

جدول ۱. تبدیل متغیر جنسیت به یک متغیر

متغیرهای جدید ایجاد شده از متغیر جنسیت		
مرد	کد سطح	سطوح متغیر جنسیت
۰	۱	زن (سطح پایه)
۱	۲	مرد

یافته‌های پژوهش

۱. یافته‌های توصیفی مربوط به عوامل جمعیت شناختی

چنان که در جدول زیر مشاهده می‌شود، میانگین سنی ۵۲۳ پاسخگو، تقریباً ۲۷ سال است که کم‌ترین سن ۱۹ و بیشترین سن آنان ۴۷ سال گزارش شده است.

جدول ۲. شرایط پاسخگویان از نظر متغیر سن

میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه	کل پاسخگویان
۲۶/۷۹	۳/۴۸	۱۹	۴۷	۵۲۳

با توجه به جدول ۳، ۳۳۶ نفر (۶۴٪/۲) از پاسخ دهندگان رازنان و ۱۸۷ نفر (۳۵/۸) را مردان تشکیل داده‌اند.

1. Chatterjee & Hadi

جدول ۳. شرایط پاسخ‌گویان از نظر متغیر جنسیت

جنسیت	زن	مرد	مجموع
فراوانی	۳۳۶	۱۸۷	۵۲۳
درصد فراوانی	۶۴/۲	۳۵/۸	۱۰۰

همان‌گونه که در جدول زیر نشان داده شده است، ۴۲۱ نفر (۸۰/۵٪) پاسخ‌گویان دارای سطح تحصیلات کارشناسی ارشد و ۱۰۲ نفر (۹/۵٪) از سطح تحصیلات دکتری برخوردار بوده‌اند.

جدول ۴. شرایط پاسخ‌گویان از نظر متغیر سطح تحصیلات

سطح تحصیلات	کارشناسی ارشد	دکتری	مجموع
فراوانی	۴۲۱	۱۰۲	۵۲۳
درصد فراوانی	۸۰/۵	۱۹/۵	۱۰۰

جدول ۵ توزیع فراوانی پاسخ‌گویان را در دانشگاه رازی نشان می‌دهد. با توجه به حجم نمونه و روش نمونه‌گیری، طبقه‌بندی این فراوانی‌ها مشخص و در بین پاسخ‌گویان توزیع شد. چنان‌که مشاهده می‌شود، بیشترین تعداد پاسخ‌گویان از دانشکده فنی مهندسی به تعداد ۱۲۷ نفر (۲۴/۳٪) کمترین تعداد از دانشکده دامپزشکی به تعداد ۷ نفر (۱/۳٪) بوده است؛ که البته با توجه به جمعیت دانشکده این تعداد محاسبه شده است.

جدول ۵. توزیع فراوانی پاسخ‌گویان در دانشگاه رازی

دانشکده	علوم اجتماعی	ادبیات و علوم انسانی	فنی مهندسی	علوم پایه	شیمی	تربیت بدنی	کشاورزی	دامپزشکی	مجموع
فراوانی	۶۶	۸۶	۱۲۷	۹۹	۳۷	۲۳	۷۸	۷	۵۲۳
درصد فراوانی	۱۲/۶	۱۶/۴	۲۴/۳	۱۸/۹	۷/۱	۴/۴	۱۴/۹	۱/۳	۱۰۰

همان‌طور که در جدول زیر نشان داده شده است، ۶۲/۰٪ پاسخگویان (۳۲۴ نفر) فاقد درآمد هستند، ۱۱/۱٪ (۵۸ نفر) نیز ترجیح داده‌اند که به این سؤال پاسخ ندهند و ۳/۴٪ پاسخگویان (۱۸ نفر) نیز دارای کم‌ترین درآمد یعنی ۹۰۰,۰۰۰ تا ۱,۲۰۰,۰۰۰ بوده‌اند.

جدول ۶. توزیع فراوانی درآمد پاسخگویان

درآمد	صفر	کمتر از ۳۰۰,۰۰۰	تا ۳۰۰,۰۰۰ تا ۶۰۰,۰۰۰	تا ۶۰۰,۰۰۰ تا ۹۰۰,۰۰۰	تا ۹۰۰,۰۰۰ تا ۱,۲۰۰,۰۰۰	بیشتر از ۱,۲۰۰,۰۰۰	ترجیح می‌دهم جواب ندهم	مجموع
فراوانی	۳۲۴	۳۹	۲۶	۱۹	۱۸	۳۹	۵۸	۵۲۳
درصد فراوانی	۶۲/۰	۷/۵	۵/۰	۳/۶	۳/۴	۷/۵	۱۱/۱	۱۰۰

۲. یافته‌های مربوط به سؤال اول پژوهش

ارزشمندترین پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقاله‌های لاتین از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی کدامند؟

چنان‌که در جدول ۷ مشاهده می‌شود پایگاه‌های اطلاعاتی «ساینس دایرکت» با درصد فراوانی ۶۹/۰ (انتخاب ۳۶۱) بالاترین فراوانی را با اختلاف زیاد در بین پایگاه‌های اطلاعاتی به خود اختصاص داده است. پایگاه اطلاعاتی «وب.آو. ساینس» با درصد فراوانی ۳۸/۸ (انتخاب ۲۰۲) در رتبه دوم و پایگاه اطلاعاتی «اشپرینگر» با درصد فراوانی ۲۴/۷ (انتخاب ۱۲۹) در رتبه سوم ارزشمندترین پایگاه اطلاعاتی لاتین از دیدگاه نمونه ۵۲۳ نفری دانشجوی تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی انتخاب شده است.

جدول ۷. توزیع فراوانی ارزشمندترین پایگاه اطلاعاتی پیوسته لاتین برای پژوهش از نظر پاسخگویان

پایگاه‌های اطلاعاتی	فراوانی	درصد فراوانی
انتخاب	۳۶۱	۶۹/۰
عدم انتخاب	۱۶۲	۳۱/۰
مجموع	۵۲۳	۱۰۰
انتخاب	۱۲۹	۲۴/۷
عدم انتخاب	۳۹۴	۷۵/۳
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

پایگاه‌های اطلاعاتی	فراوانی	درصد فراوانی
انتخاب	۲۱	۴/۵
عدم انتخاب	۵۰۲	۹۶/۵
مجموع	۵۲۳	۱۰۰
انتخاب	۲۰۲	۳۸/۸
عدم انتخاب	۳۲۱	۶۱/۴
مجموع	۵۲۳	۱۰۰
انتخاب	۱۷	۳/۳
عدم انتخاب	۵۰۶	۹۶/۷
مجموع	۵۲۳	۱۰۰
انتخاب	۴۸	۹/۲
عدم انتخاب	۴۷۵	۹۰/۸
مجموع	۵۲۳	۱۰۰

۳. یافته‌های مربوط به سؤال دوم پژوهش

آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «ساینس دایرکت»

به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟

با توجه به جدول زیر، متغیر دانشکده به صورت کلی معنادار است. این متغیر همان دانشکده علوم اجتماعی است که به عنوان سطح پایه در نظر گرفته شده است؛ و متغیر دانشکده ادبیات معنادار و دارای علامت منفی است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در دانشکده ادبیات هستند، نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اجتماعی (سطح پایه) ۲/۴۳ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی کمتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی لاتین ساینس دایرکت قایل باشند.

جدول ۸. نتیجه برآورد مدل لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها، برای احتمال تأثیر متغیرهای مستقل بر ارزشمندی پایگاه اطلاعاتی لاتین ساینس دایرکت

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معناداری
دانشکده		۵۸/۶۷	۰/۰۰۱
دانشکده (ادبیات)	-۲/۴۳	۳۴/۷۷	۰/۰۰۱

۴. یافته‌های مربوط به سؤال سوم پژوهش

آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی اشپرینگر به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟

چنان‌که در جدول ۹ نشان داده شده است، متغیر سطح تحصیلات (دکتری) معنادار و دارای علامت مثبت است به این معنا که دانشجویان دکتری نسبت به دانشجویان کارشناسی ارشد (سطح پایه) ۱/۴۷ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی بیشتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی لاتین «اشپرینگر» قایل باشند. متغیر دانشکده نیز در حالت کلی معنادار است. این متغیر همان دانشکده علوم اجتماعی است که به عنوان سطح پایه در نظر گرفته شده است و متغیر دانشکده ادبیات معنادار و دارای علامت منفی است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در دانشکده ادبیات هستند نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اجتماعی (سطح پایه) ۱/۱۷ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی کمتری برای استفاده از این پایگاه در جهت پژوهش و مطالعه قایل باشند.

جدول ۹. نتیجه برآورد مدل لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها، برای احتمال تأثیر متغیرهای مستقل بر ارزشمندی پایگاه اطلاعاتی لاتین اشپرینگر

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معناداری
تحصیلات (دکتری)	۱/۴۷	۲۵/۷۶	۰/۰۰۱
دانشکده		۲۱/۱۶	۰/۰۰۴
دانشکده (ادبیات)	-۱/۱۷	۵/۰۱	۰/۰۲۵

۵. یافته‌های مربوط به سؤال چهارم پژوهش

آیا بین عوامل جمعیت شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی ابسکوبه عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟

چنان که در جدول زیر مشاهده می‌شود، متغیر دانشکده در حالت کلی معنادار است. این متغیر همان دانشکده علوم اجتماعی است که به عنوان سطح پایه در نظر گرفته شده است و متغیر دانشکده ادبیات، فنی مهندسی و علوم پایه معنادار و دارای علامت منفی است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در دانشکده‌های ادبیات، فنی مهندسی و علوم پایه هستند، نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اجتماعی (سطح پایه) به ترتیب ۲/۶۹، ۱/۴۸ و ۲/۹۵ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی کمتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی لاتین «ابسکو» قایل باشند.

جدول ۱۰. نتیجه برآورد مدل لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها، برای احتمال تأثیر متغیرهای مستقل بر ارزشمندی پایگاه اطلاعاتی لاتین ابسکو

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معناداری
دانشکده		۱۴/۳۸	۰/۰۴۵
دانشکده (ادبیات)	-۲/۶۹	۵/۹۳	۰/۰۱۵
دانشکده (فنی مهندسی)	-۱/۴۸	۴/۹۷	۰/۰۲۶
دانشکده (علوم پایه)	-۲/۹۵	۷/۲۹	۰/۰۰۷

۶. یافته‌های مربوط به سؤال پنجم پژوهش

آیا بین عوامل جمعیت شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «وب. آو. ساینس» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟

با توجه به جدول ۱۱، تنها متغیر دانشکده (شیمی) معنادار و دارای علامت مثبت است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در دانشکده شیمی هستند نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اجتماعی (سطح پایه) ۰/۹۷ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی بیشتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی لاتین «وب. آو.

ساینس» قائل باشند.

جدول ۱۱. نتیجه برآورد مدل لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها، برای احتمال تأثیر متغیرهای مستقل بر ارزشمندی پایگاه اطلاعاتی لاتین وب. آ. ساینس

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معناداری
دانشکده (شیمی)	۰/۹۷	۵/۰۲	۰/۰۲۵

۷. یافته‌های مربوط به سؤال ششم پژوهش

آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «امرالِد» به عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟

چنان‌که در جدول زیر نشان داده شده است، متغیر دانشکده علوم پایه معنادار و دارای علامت منفی است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در دانشکده علوم پایه هستند نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اجتماعی (سطح پایه) $2/53$ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی کمتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی لاتین «امرالِد» قایل باشند. متغیر درآمد «کمتر از ۳۰۰۰۰۰ تومان» نیز معنادار و دارای علامت مثبت است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که درآمد آنها کمتر از ۳۰۰۰۰۰ تومان است نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی که هیچ‌گونه درآمدی ندارند (سطح پایه) $1/57$ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی بیشتری برای استفاده از این پایگاه اطلاعاتی قایل باشند.

جدول ۱۲. نتیجه برآورد مدل لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها، برای احتمال تأثیر متغیرهای مستقل بر ارزشمندی پایگاه اطلاعاتی لاتین امرالد

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معناداری
دانشکده علوم پایه	-۲/۵۳	۵/۳۶	۰/۰۲۱
درآمد (کمتر از ۳۰۰۰۰۰ تومان)	۱/۵۷	۵/۱۴	۰/۰۲۳

۸. یافته‌های مربوط به سؤال هفتم پژوهش

آیا بین عوامل جمعیت‌شناختی و انتخاب پایگاه اطلاعاتی «آی. تریپل. ایی»

به‌عنوان پایگاهی ارزشمند رابطه وجود دارد؟

چنان‌که در جدول ۱۳ مشاهده می‌شود، متغیر دانشکده در حالت کلی معنادار است. این متغیر همان دانشکده علوم اجتماعی است که به‌عنوان سطح پایه در نظر گرفته شده است و متغیر دانشکده فنی مهندسی معنادار و دارای علامت مثبت است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در دانشکده فنی مهندسی هستند نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم اجتماعی (سطح پایه) ۳/۴۰ واحد احتمال می‌رود ارزشمندی بیشتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی لاتین «آی. تریپل. ای» قایل باشند. متغیر درآمد «کمتر از ۳۰۰۰۰۰ تومان» و «بیشتر از ۱۲۰۰۰۰۰ تومان» نیز معنادار و دارای علامت مثبت است؛ به این معنا که دانشجویان تحصیلات تکمیلی که درآمد آنها کمتر از ۳۰۰۰۰۰ و بیشتر از ۱۲۰۰۰۰۰ تومان است نسبت به دانشجویان تحصیلات تکمیلی که هیچ‌گونه درآمدی ندارند (سطح پایه) به ترتیب ۱/۵۳ و ۱/۳۰ واحد احتمال می‌رود که ارزشمندی بیشتری برای استفاده از این پایگاه اطلاعاتی قایل باشند.

جدول ۱۳. نتیجه برآورد مدل لجستیک با روش ورود هم‌زمان متغیرها، برای احتمال

تأثیر متغیرهای مستقل بر ارزشمندی پایگاه اطلاعاتی لاتین آی. تریپل. ای

متغیرها	ضریب رگرسیونی (B)	آماره آزمون والد	سطح معناداری
دانشکده		۳۳/۲۸	۰/۰۰۱
دانشکده (فنی مهندسی)	۳/۴۰	۱۰/۳۵	۰/۰۰۱
درآمد (کمتر از ۳۰۰۰۰۰ تومان)	۱/۵۳	۷/۶۴	۰/۰۰۶
درآمد (بیشتر از ۱۲۰۰۰۰۰ تومان)	۱/۳۰	۴/۳۶	۰/۰۳۷

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش نشان داده است نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی یا به عبارت دیگر ارزیابی و قضاوت آنان، با انتخاب پایگاه‌های اطلاعاتی «ساینس دایرکت»، «وب. آو. ساینس» و «اشپرینگر» تطابق بیشتری داشته است. نگرش

دانشجویان تحصیلات تکمیلی دربارهٔ انتخاب، متأثر از عوامل گوناگونی بوده است، به ویژه دربارهٔ پایگاه اطلاعاتی «ساینس دایرکت» که بیشترین انتخاب را به خود اختصاص داده است؛ پوشش موضوعی بسیار گسترده که تقریباً منابعی از تمام موضوعات را دربرگرفته، عامل اصلی گزینش به شمار رفته است. از طرفی، نگرش، ارزیابی و قضاوت دانشجویان تحصیلات تکمیلی با انتخاب پایگاه‌های اطلاعاتی «امرالده»، «ابسکو» و «آی. تریپل. ایی» تطابق کمتری داشته است؛ که احتمال می‌رود علت آن پوشش موضوعی محدود، ناآشنایی و عدم آموزش مهارت‌های استفاده بوده است. بنابراین، با توجه به اینکه تمام پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین ارائه شده، توسط دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی انتخاب شده‌اند، از دیدگاه آنان ارزشمند بوده‌اند، اما ارزشمندی آنان به یک میزان نبوده است و گاهی با اختلاف نسبتاً زیادی از یکدیگر قرار گرفته‌اند، زیرا عوامل گوناگونی انتخاب‌های آنها را تحت تأثیر قرار داده است. در پژوهش حاضر از بین عوامل جمعیت شناختی تنها متغیر سطح تحصیلات، دانشکده و درآمد ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین را گاهی با علامت مثبت و گاهی با علامت منفی تحت تأثیر قرار داده‌اند. متغیر سطح تحصیلات تنها دربارهٔ پایگاه اطلاعاتی اشپرینگر معنادار شده است؛ به این صورت که دانشجویان دکتری نسبت به دانشجویان کارشناسی ارشد ارزشمندی بیشتری برای آن قایل شدند. از این رو، احتمال می‌رود که دانشجویان دکتری در دانشگاه رازی به دلیل تخصصی بودن این پایگاه و دارا بودن آگاهی بیشتری درباره نحوه استفاده، ارزشمندی بیشتری برای آن قایل بوده‌اند. متغیر دانشکده یا رشته تحصیلی نیز دربارهٔ تمام پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین معنادار شده است به این صورت که:

الف) دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکدهٔ ادبیات نسبت به دانشکدهٔ علوم اجتماعی ارزشمندی کمتری برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی «ساینس دایرکت»، «اشپرینگر» و «ابسکو» قایل بودند.

ب) دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده فنی و علوم پایه نسبت به دانشکدهٔ

علوم اجتماعی ارزشمندی کمتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی ابسکو قایل بودند. (ج) دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده شیمی نسبت به دانشکده علوم اجتماعی ارزشمندی بیشتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی «وب. او. ساینس» قایل بودند.

(د) دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علوم پایه نسبت به دانشکده علوم اجتماعی ارزشمندی کمتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی «امرالده» قایل بودند. (ه) دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده فنی مهندسی نسبت به دانشکده علوم اجتماعی ارزشمندی بیشتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی «آی. تریپل. ایی» قایل بودند.

از این رو، احتمال می‌رود دلیل ارزشمندتر یا کم‌ارزش‌تر شمردن پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین ارائه شده در دانشکده‌های متفاوت دانشگاه رازی در درجه اول به جامعیت و پوشش موضوعی پایگاه‌های اطلاعاتی در برطرف‌سازی نیاز اطلاعاتی رشته‌های مختلف برمی‌گردد، سپس به مسائلی مانند روزآمدسازی، دسترس‌پذیری و... ارتباط پیدا می‌کند. متغیر «درآمد» در مورد پایگاه اطلاعاتی «امرالده» و «آی. تریپل. ایی» به این صورت معنادار شده است: دانشجویان تحصیلات تکمیلی که درآمد آنها کمتر از ۳۰۰۰۰۰ تومان است، نسبت به کسانی که هیچ‌گونه درآمدی ندارند ارزشمندی بیشتری برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی «امرالده» و «آی. تریپل. ایی» قایل شدند و دانشجویان تحصیلات تکمیلی که درآمد آنها بیشتر از ۱۲۰۰۰۰۰ تومان است، نسبت به کسانی که هیچ‌گونه درآمدی ندارند، ارزشمندی بیشتری برای استفاده از پایگاه اطلاعاتی «آی. تریپل. ایی» قایل شدند. از این رو، احتمال می‌رود نبود اشتراک جمعی برای این دو پایگاه در دانشگاه یا به عبارتی نبود دسترسی رایگان سبب تأثیرگذاری وضعیت اقتصادی بر ارزشمندی آنان شده است، به گونه‌ای که با افزایش وضعیت اقتصادی ارزشمندی آنان هم بیشتر شده است. بنابراین، به تصویر جامعی در زمینه نگرش دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی به استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین ارائه شده دست یافته‌ایم

که براساس آن تصمیم‌گیری برای انتخاب و مجموعه‌سازی در دانشگاه بیش‌ازپیش راحت‌تر خواهد شد. با توجه به اینکه تاکنون تحقیقاتی در این زمینه صورت نگرفته است، نتایج به‌دست‌آمده با یافته‌های پژوهش‌های مشابه مانند «صیادی، مرادی و رحیمی» (زیر چاپ) و «مرادی و فتحعلی» (۲۰۱۴) از نظر دستیابی به پایگاه‌های ارزشمند و تعیین عوامل اثرگذار بر آنان (عوامل جمعیت‌شناختی) فارغ از مسئله اقتصادی آنان همسوست. البته از نظر متغیرهای مورد بررسی نیز تفاوت‌هایی وجود دارد: برای مثال، از نظر متغیرهای سطح تحصیلات و درآمد همسونیستند، زیرا نتایج پژوهش آنان نشان داده است که متغیرهای مورد بررسی در ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی تأثیرگذار نبوده‌اند. از نظر متغیرهای جنسیت و تعداد افراد خانواده نیز همسونیستند از این نظر که در پژوهش حاضر بر ارزشمندی پایگاه‌های اطلاعاتی تأثیرگذار نبوده‌اند؛ بنابراین با توجه به انتخاب ارزشمندترین پایگاه‌های اطلاعاتی لاتین، پیشنهاد می‌شود دانشگاه رازی به ترتیب اولویت به اختصاص بودجه در زمینه اشتراک جمعی آن پایگاه‌ها و یا تمدید اشتراک آنها برای استفاده دانشجویان تحصیلات تکمیلی بپردازد زیرا یافته‌های پژوهش‌های پیشین و مشاهدات میدانی نشان داده است که بیشتر دانشجویان دانشگاه‌ها به ویژه دانشجویان تحصیلات تکمیلی به وسیله سایت کتابخانه از پایگاه‌های اطلاعاتی مورد نیاز خود استفاده می‌کنند. از این طریق، دانشگاه رازی به استفاده بهینه از منابع اطلاعاتی و در پی آن رشد جایگاه علمی دانشگاه دست خواهد یافت. درباره انتخاب پایگاه‌های اطلاعاتی کم‌ارزش از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، پیشنهاد می‌شود در زمینه ایجاد اشتراک جمعی آنان تأمل بیشتری شود، در عوض به برگزاری دوره‌های آموزشی برای آشناسازی دانشجویان تحصیلات تکمیلی با پایگاه‌های مورد اشاره از جهات گوناگون پوشش موضوعی، نحوه استفاده، مهارت‌های استفاده، شیوه دسترسی و ... پرداخته شود تا بهترین بهره‌وری برای دانشگاه رازی به ارمغان آید. از طرف دیگر، با توجه به اینکه ارزشمندی تمام پایگاه‌های اطلاعاتی ارائه شده تحت تأثیر متغیر دانشکده یا رشته تحصیلی قرار گرفته است، پیشنهاد می‌شود شیوه استفاده از

پایگاه‌های اطلاعاتی ارزشمند در هر یک از دانشکده‌های دانشگاه رازی به طور مستقل آموزش داده شود تا به جهت اطلاع‌رسانی گسترده و آگاهی بیشتر دانشجویان تحصیلات تکمیلی از این دوره‌ها، زمینه جذب و در نهایت آموزش بیشتر آنان برای استفاده از پایگاه‌های اطلاعاتی ارزشمند در حرفه و رشته تخصصی آنان فراهم گردد.

منابع

- اسدالهی، زهرا (۱۳۸۸). ارزیابی ساختار و محتوای پایگاه‌های اطلاعاتی الکترونیکی نشریات ایرانی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه بیرجند، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- دشتی، آناهیتا (۱۳۹۰). بررسی میزان استناد به پایگاه‌های اطلاعاتی تمام متن در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران بین سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده مدیریت و اقتصاد.
- صیادی، ندا؛ مرادی، محمود و رحیمی، صالح (زیر چاپ). «ارزش‌گذاری اقتصادی پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته مقالات لاتین از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه رازی»، فصلنامه دانش‌شناسی.
- کلانتری، عاطفه (۱۳۹۰). تحلیل استنادی مقالات منتشرشده توسط اعضای هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در نشریات ایرانی نمایه شده در پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۰۹ میلادی به منظور ارزیابی میزان استفاده از منابع الکترونیکی مورد اشتراک وزارت بهداشت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه الزهرا (س)، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- مرادنژاد، علی (۱۳۹۱). تحلیل هزینه اثربخشی کتاب‌های چاپی لاتین و پایگاه‌های اطلاعاتی مقالات تمام متن الکترونیکی لاتین دانشگاه فردوسی مشهد در حوزه‌های موضوعی علوم انسانی اجتماعی و فنی مهندسی در سال ۲۰۱۰. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- مقصدی، شکرالله (۱۳۹۲). بررسی دیدگاه مدیران کتابخانه‌های مرکزی دانشگاه‌های شهر اصفهان درباره عوامل مؤثر بر مجموعه سازی پایگاه‌های اطلاعاتی نشریات ادواری تخصصی فارسی و لاتین، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه خوارزمی کرج، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- منصور، معصومه (۱۳۹۱). ارزیابی مکاشفه‌ای محیط رابط کاربری پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی (مگ ایران و سید) بر اساس مدل نیلسن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی. دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- نژادابراهیمی، احد و همکاران (۱۳۹۲). «ارزش و ارتباط آن با رویکرد مداخله در آثار فرهنگی تاریخی»، دوفصلنامه مرمت و معماری ایران، ۳ (۶)، ۷۹-۹۸.

- وندث، ژان واسکار بروگ، الینور (۱۳۷۸). چستی ارزش (اصغرافتخاری، ترجمه). فصلنامه قیسات. ۴ (۱۳)، ۱۱۰-۱۲۵. بازیابی شده در ۲۵ تیر ۱۳۹۶، از http://qabasat.iict.ac.ir/article_17051.html
- Chatterjee, S. & Hadi, A.S. (2015). *Regression Analysis by Example*. Fourth Edition, INC: JOHN WILEY & SONS.
- Mann, Chris & Fiona Stewart (2000). *Internet Communication and Qualitative Research: A Handbook for Researching Online*. UK: SAGE
- Moradi, M., & Fathali, A. (2014). The Economical Valuation of Databases Using the Contingent Valuation Method: Sciences University Users of Kermanshah Medical Sciences University. *International Journal of Curent Life Sciences*, 4 (5), 1882-1888.